

รายการ ร้อยเรื่องเมืองไทย

สถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา & คณะอนุกรรมการฝ่ายข้อมูล

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ถนนอุทองใน เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300

โทร. 0 2244 1318-21

เรื่อง การพัฒนาระบบทักษะใหม่และความเชื่อที่มีผลต่อพฤติกรรม
ออกอากาศ พฤษภาคม 2558
ผู้เรียบเรียง นางสาวลลิตร์นัย ชัยท้าว บรรณารักษ์ชำนาญการ กลุ่มงานพัฒนาทรัพยากร
สารสนเทศ สำนักวิชาการ

การจะพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าได้อย่างยั่งยืนนั้น สิ่งแรกที่ต้องได้รับการพัฒนาก่อนคือ ประชาชนของประเทศ จะต้องมึทักษะชีวิตควบคู่ไปกับการเชื่อและค่านิยมที่ใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต หากประชาชนของประเทศมีทักษะการใช้ชีวิตที่ดี เหมาะสม มีความเชื่อ ค่านิยมซึ่งเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตร่วมกันโดยยึดหลักคุณธรรมจริยธรรมแล้ว ย่อมส่งผลต่อการแสดงออกทางพฤติกรรมที่ดีและเหมาะสมตามมา ตรงกันข้ามหากขาดทักษะในการใช้ชีวิต หรือไม่มีคุณธรรมและจริยธรรมนำทางในการใช้ชีวิตแล้ว ประชากรย่อมมีพฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์ ก่อให้เกิดผลเสียต่อการดำเนินชีวิตของตนเอง เป็นปัญหาสังคม และประเทศชาติอย่างแน่นอน

จากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลง ส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของคนในทุก ๆ วัย โดยเฉพาะในช่วงวัยเด็กและวัยรุ่น ซึ่งเป็นวัยที่กำลังศึกษาเรียนรู้ และอยากรู้อยากลอง การดำเนินชีวิตท่ามกลางกระแสเทคโนโลยีที่ล้ำสมัย และความคาดหวังของผู้ปกครอง ตลอดจนการเผชิญสิ่งยั่วยุหรือตัวแบบที่ไม่เหมาะสมต่าง ๆ รอบตัว ที่ก่อให้เกิดความรุนแรงมากยิ่งขึ้น เด็กและเยาวชนที่มีทักษะการใช้ชีวิตต่ำหรือขาดภูมิคุ้มกันทางสังคม เมื่อพ้นวัยศึกษาขั้นพื้นฐานไปแล้ว อาจเป็นคนที่ไม่ประสบความสำเร็จในชีวิต มีปัญหาเรื่องการปรับตัวและการดำเนินชีวิตในสังคม

ภาคีเพื่อทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ได้ออกแบบกรอบความคิดเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งจะช่วยเตรียมนักเรียนให้พร้อมรับมือกับข้อเรียกร้องของการเป็นพลเมือง การเป็นนักศึกษาของมหาวิทยาลัย และการเป็นผู้ประกอบอาชีพอย่างที่ต้องการในสหสวรรษใหม่ ประกอบด้วยทักษะ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านที่ 1 ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ได้แก่ ความคิดเชิงสร้างสรรค์และนวัตกรรม การคิดเชิงวิพากษ์และการแก้ปัญหา รวมถึงการสื่อสารและการร่วมมือในการทำงาน ด้านที่ 2 ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี ได้แก่ ความรู้พื้นฐานด้านสารสนเทศ ด้านสื่อ และทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ด้านที่ 3 ทักษะชีวิตและการทำงาน ได้แก่ ความยืดหยุ่นและความสามารถในการปรับตัว ความคิดริเริ่มและการแนะนำตัวเอง ทักษะทางสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม การเพิ่มผลผลิตและความรู้รับผิดชอบ รวมไปถึงความเป็นผู้นำและความรับผิดชอบ

องค์การอนามัยโลก (WHO) แบ่งองค์ประกอบของทักษะชีวิตออกเป็น 10 ทักษะ สำหรับกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุขได้ให้ค่านิยมของพฤติกรรมที่คาดหวังไว้ 5 ด้าน ซึ่งทางสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้นำมาเป็นต้นแบบในการจัดทำแนวทางการพัฒนาทักษะชีวิต โดยบูรณาการเข้ากับการเรียนการสอนให้กับผู้เรียนในระบบการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อเป็น

การสนองตอบนโยบายการปฏิรูปประเทศด้านการพัฒนาคนอย่างเร่งด่วน ทั้งนี้เพื่อให้ครูนำไปพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะชีวิตสำหรับเป็นภูมิคุ้มกันให้รอดปลอดภัยจากการครอบงำของสื่อและเทคโนโลยี อีกทั้งยังสามารถตั้งรับต่อการก้าวรุกรุกทางสังคมอย่างรู้เท่าทัน โดยองค์ประกอบของทักษะชีวิตและพฤติกรรมที่คาดหวัง มีดังนี้

ด้านที่ 1 ทักษะด้านความคิดสร้างสรรค์และความคิดอย่างมีวิจารณญาณ พฤติกรรมที่คาดหวัง คือ รู้จักสังเกต ตั้งคำถาม แสวงหาคำตอบ วิเคราะห์ความน่าเชื่อถือของข้อมูลข่าวสารได้ สมเหตุสมผล สามารถประเมินสถานการณ์และนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน อีกทั้งยังมีความสามารถในการคิดเชื่อมโยง และรู้จักวิพากษ์วิจารณ์บนพื้นฐานของข้อมูลสารสนเทศที่ถูกต้อง

ด้านที่ 2 ทักษะด้านความตระหนักในตัวเองและความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น พฤติกรรมที่คาดหวัง คือ ค้นพบความชอบ จุดเด่นจุดด้อยของตนเอง สามารถยอมรับความแตกต่างระหว่างตนเองและบุคคลอื่น มองตนเองและบุคคลอื่นในแง่บวก รู้สิทธิของตนเองและเคารพสิทธิผู้อื่น รักและเห็นคุณค่า มีความภาคภูมิใจ มีความเชื่อมั่นในตนเองและผู้อื่น รวมถึงมีความรับผิดชอบต่อสังคม

ด้านที่ 3 ทักษะด้านการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพและการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคล พฤติกรรมที่คาดหวัง คือ เป็นผู้ฟังที่ดี ใช้ภาษาและกริยาที่เหมาะสมในการสื่อสาร รู้จักแสดงความคิดเห็น รู้สึก ความชื่นชม และการกระทำสิ่งดีงามให้ผู้อื่นรับรู้ รู้จักปฏิเสธ ต่อรองและร้องขอความช่วยเหลือในสถานการณ์เสี่ยง ให้ความร่วมมือและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างสร้างสรรค์ สามารถปฏิบัติตามกฎ กติกา และระเบียบของสังคม

ด้านที่ 4 ทักษะด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหา พฤติกรรมที่คาดหวัง คือ รู้จักวิธีการและขั้นตอนการตัดสินใจและแก้ปัญหาที่ถูกต้อง

ด้านที่ 5 ทักษะด้านการจัดการกับอารมณ์และการจัดการกับความเครียด พฤติกรรมที่คาดหวัง คือ รู้เท่าทันอารมณ์ตนเอง สามารถควบคุมอารมณ์ จัดการกับอารมณ์ตนเองได้อย่างเหมาะสม มีวิธีผ่อนคลายความเครียดให้กับตนเอง สร้างแรงจูงใจให้ตนเอง ยุติความขัดแย้งในกลุ่มเพื่อนด้วยสันติวิธี และรู้จักสร้างความสุขให้กับตนเอง

การสอนให้เด็กได้คิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น เชื่อว่าเด็กเหล่านั้นจะเติบโตมาเป็นคนที่ประสบความสำเร็จ และดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้โดยไม่ก่อให้เกิดปัญหาสังคมเสมอไป แต่สิ่งที่จำเป็นที่ต้องพัฒนาควบคู่กันไป คือการปลูกฝังความเชื่อ และค่านิยมที่ดีงามที่เหมาะสมในการดำเนินชีวิต เริ่มตั้งแต่ตัวบุคคล ครอบครัว และสังคมส่วนรวม ดังนั้นการปลูกฝังเรื่องคุณธรรมจริยธรรมจึงเป็นเรื่องที่จำเป็นและต้องดำเนินการควบคู่ไปกับทักษะด้านอื่น ๆ

จากการที่สังคมปัจจุบัน ประชาชน เด็กและเยาวชนได้ยึดติดในเรื่องวัตถุนิยม สนใจเรื่องของตนเอง จนหลงลืมความเป็นชาติไทยที่มีศิลปวัฒนธรรมที่ดีงาม ละเลยการเคารพผู้ใหญ่ ขาดระเบียบวินัย ละเว้นการยึดมั่นในศีลธรรมอันดี ทำให้เกิดความเป็นระเบียบในสังคม ในสมัยรัฐบาลของ พล.อ. ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี พร้อมทั้งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ จึงได้กำหนดค่านิยมหลัก 12 ประการ ทั้งนี้เพื่อให้เด็ก เยาวชน และประชาชนทุกคน ได้ร่วมกันปฏิบัติและยึดถือเป็นแนวทางของการดำเนินชีวิต ไว้ดังนี้ 1. รักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ 2. ซื่อสัตย์ เสียสละอดทนได้ 3. กตัญญูพ่อแม่สุดหัวใจ 4. มุ่งเล่าเรียนเพียรวิชา 5. รักษาวัฒนธรรมประจำชาติ 6. ไม่ขาดศีลธรรมศาสนา 7. เรียนรู้ข้อดีของประชา 8. รักหาวินัยกฎหมายไทย 9. ปฏิบัติตามพระราชดำรัส 10. ประหยัดพอเพียงเลี้ยงชีพได้ 11. ต้องเข้มแข็งทั้งกายใจ 12. ไซร์คิดอะไรให้ส่วนรวม

อย่างไรก็ตาม หลักการ กฎเกณฑ์ หรือแนวทางต่าง ๆ ที่หลายคน หลายฝ่าย ได้ศึกษา วิเคราะห์ คิดค้น และสร้างขึ้นมาเพื่อให้คนในสังคมได้ร่วมกันเรียนรู้ และนำไปปฏิบัตินั้นจะได้ผลอย่าง ที่คาดหวังกันไว้หรือไม่ ขึ้นอยู่กับบุคคลหลายฝ่าย หากจะมองตั้งแต่จุดเล็กระดับตัวบุคคล ไปยังกลุ่ม คน องค์กร จนถึงระดับชาติ ทุกฝ่ายจะต้องมีการตระหนักถึงเป้าหมายร่วมกัน และต่างฝ่ายต่างทำ หน้าที่ของตนเองอย่างดีที่สุด โดยเฉพาะหน่วยงาน องค์กรที่เกี่ยวข้องจะต้องรับมอบนโยบายและ นำมาปฏิบัติตามภารกิจของตน พร้อมทั้งส่งเสริมให้แต่ละบุคคลได้ประพฤติปฏิบัติตาม อย่างเคร่งครัด สม่ำเสมอ กระทั่งเกิดการสั่งสมเป็นประสบการณ์ ปลูกฝังเป็นความเชื่อและค่านิยมที่มีคุณค่า บังเกิด ขึ้นทั้งต่อตนเอง สังคม และต่อชาติบ้านเมืองต่อไป

บรรณานุกรม

- กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. (2543). *คู่มือการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตสำหรับเด็ก*. นนทบุรี: สำนักพัฒนาสุขภาพจิต.
- คณะทำงานเตรียมการปฏิรูปเพื่อคืนความสุขให้คนในชาติ. (2557). *กรอบความเห็นร่วมปฏิรูปประเทศไทยด้านอื่น ๆ*. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม.
- เบลันกา, เจมส์. (บรรณาธิการ). (2554). *ทักษะแห่งอนาคตใหม่: การศึกษาเพื่อศตวรรษที่ 21 = 21st century skills : rethinking how students learn* (วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง และ อธิป จิตตฤกษ์, ผู้แปล). กรุงเทพฯ: โอเพ่นเวิลด์ส์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *แนวทางการพัฒนาทักษะชีวิต บูรณาการเตรียมการสอน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม. (2557). *ข้อมูลแนวทางการปฏิรูปประเทศไทย 11 ด้าน*. สืบค้น 30 เมษายน 2558 จาก http://library2.Parliament.go.th/giventake/content_nrcinf/nrc2557-mod-ref181057.pdf
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2557). *สาระสังเขปประเด็นการปฏิรูปประเทศไทยด้านอื่น ๆ : การสร้างมาตรฐานคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารประเทศและประชาชน*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.